

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ ద్వ్యశీతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్వ్యశీతితమః సర్గః ॥

వసిష్ఠస్య భరతం ప్రతి రాజ్యే స్వమభిషేచయితుమాదేశో భరతేన
తమాదేశమనుచితం కథయిత్వా తస్యానంగీకరణం శ్రీరామం
నివర్తయితుం వనే గమనార్థం వ్యవస్థాకరణాయ సర్వాన్
ప్రత్యాదేశదానం చ

తామార్యగణసంపూర్ణాం భరతః ప్రగ్రహం సభాం |
దదర్శ బుద్ధిసంపన్నః పూర్ణచంద్రాం నిశామివ || 2.82.1 ||

ఆసనాని యథాన్యాయమార్యాణాం విశతాం తదా |
వస్త్రాంగరాగప్రభయా ద్యోతితా సా సభోత్తమా || 2.82.2 ||

సా విద్వజ్జనసంపూర్ణా సభా సురుచిరా తథా |
అదృశ్యత ఘనాపాయే పూర్ణచంద్రేవ శర్వరీ || 2.82.3 ||

రాజ్ఞస్తా ప్రకృతీః సర్వాః స సంప్రేక్ష్య చ ధర్మవిత్ |
ఇదం పురోహితో వాక్యం భరతం మృదు చాబ్రవీత్ || 2.82.4 ||

తాత రాజా దశరథః స్వర్గతో ధర్మమాచరన్ |
ధనధాన్యవతీం స్థితాం ప్రదాయ పృథివీం తవ || 2.82.5 ||

రామస్తథా సత్యవృత్తిః సతాం ధర్మమనుస్మరన్ |
నాజహాత్ పితురాదేశం శశీ జ్యోత్స్నామివోదితః || 2.82.6 ||

పిత్రా భ్రాత్రా చ తే దత్తం రాజ్యం నిహతకంటకం |
తద్ భుంక్ష్వ ముదితామాత్యః క్షిప్రమేవాభిషేచయ || 2.82.7 ||

ఉదీచ్యాశ్చ ప్రతీచ్యాశ్చ దాక్షిణాత్యాశ్చ కేవలాః |
కోట్యాపరాంతాః సాముద్రా రత్నాన్యపహరంతు తే || 2.82.8 ||

తచ్చుత్వా భరతో వాక్యం శోకేనాభిపరిప్లుతః |
జగామ మనసా రామం ధర్మజ్ఞో ధర్మకాంక్షయా || 2.82.9 ||

సబాష్పకలయా వాచా కలహంసస్వరో యువా |
విలలాప సభామధ్యే జగర్హే చ పురోహితం || 2.82.10 ||

చరితబ్రహ్మచర్యస్య విద్యాస్నాతస్య ధీమతః |
ధర్మే ప్రయతమానస్య కో రాజ్యం మద్విధో హరేత్ || 2.82.11 ||

కథం దశరథాజ్ఞాతో భవేద్ రాజ్యాపహరకః |
రాజ్యం చాహం చ రామస్య ధర్మం వక్తుమిహార్హసి || 2.82.12 ||

జ్యేష్ఠః శ్రేష్ఠశ్చ ధర్మాత్మా దిలీపనహుషోపమః |
లబ్ధుమర్హతి కాకుత్స్థో రాజ్యం దశరథో యథా || 2.82.13 ||

అనార్యజుష్టమస్వర్గ్యం కుర్యాం పాపమహం యది |
ఇక్ష్వాకూణామహం లోకే భవేయం కులపాంసనః || 2.82.14 ||

యద్ధి మాత్రా కృతం పాపం నాహం తదపి రోచయే |
ఇహస్థో వనదుర్గస్థం నమస్యామి కృతాంజలిః || 2.82.15 ||

రామమేవానుగచ్ఛామి స రాజా ద్విపదాం వరః |
త్రయాణామపి లోకానాం రాఘవో రాజ్యమర్హతి || 2.82.16 ||

తద్వాక్యం ధర్మసంయుక్తం శ్రుత్వా సర్వే సభాసదః |
హర్షాన్ముముచురశ్రూణి రామే నిహితచేతసః || 2.82.17 ||

యది త్వార్యం న శక్ష్వామి వినివర్తయితుం వనాత్ |
వనే తత్రైవ వత్స్వామి యథార్యో లక్ష్మణస్తథా || 2.82.18 ||

సర్వోపాయం తు వర్తిష్యే వినివర్తయితుం బలాత్ |
సమక్షమార్యమిశ్రాణాం సాధూనాం గుణవర్తినాం || 2.82.19 ||

విష్టికర్మాంతికాః సర్వే మార్గశోధకదక్షకాః |
ప్రస్థాపితా మయా పూర్వం యాత్రా చ మమ రోచతే || 2.82.20 ||

ఏవముక్త్వా తు ధర్మాత్మా భరతో భ్రాతృవత్సలః |
సమీపస్థమువాచేదం సుమంత్రం మంత్రకోవిదం || 2.82.21 ||

తూర్ణముత్థాయ గచ్ఛ త్వం సుమంత్ర మమ శాసనాత్ |
యాత్రామాజ్ఞాపయ క్షిప్రం బలం చైవ సమానయ || 2.82.22 ||

ఏవముక్తః సుమంత్రస్తు భరతేన మహాత్మనా |
ప్రహృష్టః సోఽదిశత్ సర్వం యథాసందిష్టమిష్టవత్ || 2.82.23 ||

తాః ప్రహృష్టాః ప్రకృతయో బలాధ్యక్షా బలస్య చ |
శ్రుత్వా యాత్రాం సమాజ్ఞప్తాం రాఘవస్య నివర్తనే || 2.82.24 ||

తతో యోధాంగనాః సర్వా భర్తృన్ సర్వాన్ గృహే గృహే |
యాత్రాగమనమాజ్ఞాయ త్వరయంతి స్మ హర్షితాః || 2.82.25 ||

తే హయైర్గోరథైః శీఘ్రం స్యందనైశ్చ మనోజవైః |
సహ యోషిద్బలాధ్యక్షా బలం సర్వమచోదయన్ || 2.82.26 ||

సజ్జం తు తద్ బలం దృష్ట్వా భరతో గురుసన్నిధౌ |
రథం మే త్వరయస్వేతి సుమంత్రం పార్శ్వతోఽబ్రవీత్ || 2.82.27 ||

భరతస్య తు తస్యాజ్ఞాం పరిగృహ్య ప్రహర్షితః |
రథం గృహీత్వోపయయౌ యుక్తం పరమవాజిభిః || 2.82.28 ||

స రాఘవః సత్యధృతిః ప్రతాపవాన్
 బ్రువన్ సుయుక్తం దృఢసత్యవిక్రమః |
 గురుం మహారణ్యగతం యశస్వినం
 ప్రసాదయిష్యన్ భరతోఽబ్రవీత్ తదా || 2.82.29 ||

తూర్ణం త్వముత్థాయ సుమంత్ర గచ్ఛ
 బలస్య యోగాయ బలప్రధానాన్ |
 ఆనేతుమిచ్ఛామి హి తం వనస్థం
 ప్రసాద్య రామం జగతో హితాయ || 2.82.30 ||

స సూతపుత్రో భరతేన సమ్య -
 గాఙ్ఞాపితః సంపరిపూర్ణకామః |
 శశాస సర్వాన్ ప్రకృతిప్రధానాన్
 బలస్య ముఖ్యాంశ్చ సుహృజ్జనం చ || 2.82.31 ||

తతః సముత్థాయ కులే కులే తే
 రాజన్యవైశ్యా వృషలాశ్చ విప్రాః |
 అయూయుజన్మప్రృరథాన్ ఖరాంశ్చ
 నాగాన్ హయాంశ్చైవ కులప్రసూతాన్ || 2.82.32 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
 అయోధ్యాకాండే ద్వ్యశీతితమః సర్గః ||